

Түлш, эрчим хүчний сайдын 2007 оны
10 дугаар сарын 19-ны өдрийн
82 дугаар тушаалын хавсралт

ДУЛААНЫ ЭРЧИМ ХҮЧИЙГ ХЭМЖИХ, ТООЦОХ ДҮРЭМ

НЭГ. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1 Дулааны эрчим хүчний эх үүсвэр болон хангагч, хэрэглэгч, хяналтын байгууллагууд дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцоход энэхүү дүрмийг мөрдөнө.
- 1.2 "Дулааны эрчим хүчний эх үүсвэр", "хангагч", "хэрэглэгч" гэдгийг эрчим хүчний тухай хуулийн 3.1.20, 3.1.12, 3.1.13-т тодорхойлсноор ойлгоно.
- 1.3 Түгээсэн ба хэрэглэсэн дулааны эрчим хүчний хэмжлийг дараахь зориулалтаар хийнэ.
  - 1.3.1. Хангагч, хэрэглэгч байгууллагуудын хооронд дулааны эрчим хүчний төлбөр тооцоо хийх
  - 1.3.2. Хангагч ба хэрэглэгч байгууллагын дулаан хангамжийн системийн дулааны болон гидравлик горимыг хянах
  - 1.3.3. Дулааны эрчим хүч, дулаан зөөгчийн бодит, үр ашигтай хэрэглээг нэвтрүүлэх ба хянах
  - 1.3.4. Дулааны эрчим хүч, дулаан зөөгчийн параметр (зарцуулалт, даралт, температур зэрэг)-үүдийг баримтжуулах
- 1.4 Дулааны эрчим хүчний тооцоонд "Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль"-ийн 8 дугаар зүйлийн дагуу Монгол улсад хэрэглэхийг зөвшөөрсөн улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн, загварын туршилтын гэрчилгээтэй, улсын баталгаажуулалтад хамрагдсан, эрчим хүчний салбарын техникийн нэгдсэн бодлогод нийцсэн тооцооны хэмжих, тооцох хэрэгслийг ашиглана.
- 1.5 Хангагч ба хэрэглэгч нь дулааны эрчим хүчээр хангах, дулааны эрчим хүчийг хэрэглэх горим, төлбөр тооцоо болон бусад асуудлын талаар харилцан хүлээх эрх, үүргийг тусгасан "Дулааны эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээ" (цаашид гэрээ гэх) байгуулж ажиллана.
- 1.6 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах, ашиглахдаа дараахь хууль, дүрэм, журам, заавар, техникийн баримт бичгийг удирдамж болгоно.
  - 1.6.1. Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай болон эрчим хүчний тухай хууль
  - 1.6.2. Дулааны эрчим хүч хэрэглэх дүрэм
  - 1.6.3. Олон улсын болон Монгол улсын стандарт
  - 1.6.4. Цахилгаан станц, шугам сүлжээний техник ашиглалтын дүрэм
  - 1.6.5. Цахилгаан станц, дулааны шугам сүлжээний дулаан-механикийн тоноглолын ашиглалтын үеийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм
  - 1.6.6. Тооцооны хэмжих хэрэгслийн ашиглалтын ба суурилуулалтын заавар
- 1.7 Эрчим хүчний эх үүсвэр (цаашид эх үүсвэр гэх) ба хэрэглэгч дээр дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах цэгийг хангагч тодорхойлж өгнө.
- 1.8 Хангагч нь хэрэглэгчээс энэ дүрэмд заагаагүй хэмжих хэрэгслийг нэмж суурилуулахыг шаардах эрхгүй.

1.9 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцохдоо "Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль"-ийн 3 дугаар зүйлийн 4-д заасан Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу хэмжлийн нэгжийг хэрэглэнэ.

1.10 Энэхүү дүрмийн зураг, схем болон тэмдэглэгээг 3 дугаар хавсралтад тусгасан болно.

ХОЁР. ДУЛААНЫ ЭХ ҮҮСВЭР ДЭЭР ДУЛААНЫ ЭРЧИМ ХҮЧИЙГ ХЭМЖИХ, ТООЦОХ

2.1 Дулаан хангамжийн усан системээр түгээсэн дулааны эрчим хүчийг хэмжих

2.1.1 Эрчим хүчний эх үүсвэрээс гарсан дулаан дамжуулах шугам хоолой (цаашид шугам хоолой гэх) дээр хэмжих хэрэгслийн суурилуулалтын шаардлагын дагуу тооцооны хэмжих хэрэгсэл суурилуулна. Тооцооны хэмжих хэрэгслийн дараа эх үүсвэрийн дотоод хэрэгцээнд зориулан дулаан авахыг хориглоно.

2.1.2 Эх үүсвэрийн шугам хоолой дээрх тооцооны хэмжих хэрэгслээр дараахь үзүүлэлтүүдийг тодорхойлно.

Тооцооны хэмжих хэрэгслийн ажилласан цаг Өгөх, буцах шугамаар дамжуулсан болон нэмэлт усны дулааны эрчим хүч Өгөх, буцах шугамаар дамжуулсан, нэмэлт усны масс (эээлхүүн) ба цаг, хоног, сарын дундаж зарцуулалт Өгөх, буцах шугамаар дамжуулсан, нэмэлт усны цаг, хоног, сарын дундаж даралт, температур

2.1.3 Буцах шугам хоолой дээр тавигдсан тооцооны хэмжих хэрэгслийн анхдагч нь нэмэлт усны шугам хоолойн холболтын өмнө суурилагдсан байна. Тооцооны хэмжих хэрэгслийг суурилуулах цэгийг 3 угаар хавсралтын 3-1 дүгээр зурагт үзүүлэв.

2.2 Дулаан хангамжийн усан системээр түгээсэн дулааны эрчим хүчийг тооцох

2.2.1 А. Шугам бүр дээр дулааны тооцооны хэмжих хэрэгсэлтэй үед:

2.2.1.1. Шугам бүр дээр дулааны тооцооны хэмжих хэрэгсэлтэй үед:

Эх үүсвэрээс түгээсэн нийт дулааны эрчим хүчийг шугам бүр дээр тавигдсан хэмжүүрийн заалтын нийлбэрээр тооцно. Хавсралт 3-1

(1)

Эх үүсвэрээс түгээсэн нийт дулааны эрчим хүчийг өгөх шугам бүр дээр тавигдсан тоолуурын заалтын нийлбэрээс буцах шугам бүр дээр тавигдсан тоолуурын нийлбэрийг хасаж тооцно.

2.2.2. Дулааны эрчим хүчний тоолуургүй буюу тоолуураар хэмжих, тооцох боломжгүй үед:

Эрчим хүчний эх үүсвэрээс нэг хос шугамаар түгээх дулааны эрчим хүчийг дараах томъёогоор тодорхойлно.

(2)

Үүнд: - Түгээсэн дулааны эрчим хүч

- Өгөх ба буцах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Өгөх ба буцах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн дулаан агууламж болон хүйтэн усны дулаан агууламж

- Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

Эрчим хүчний эх үүсвэрээс хоёр буюу түүнээс дээш хос шугамаар түгээх дулааны эрчим хүчийг дараах томъёогоор тодорхойлно

(3)

Үүнд: - Түгээсэн дулааны эрчим хүч

- Өгөх ба буцах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Өгөх ба буцах, хүйтэн усны шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн дулаан агууламж

Цаг тутмын дундач даралт, температурын заалтыг үндэслэн дулаан зөөгчийн энтальпийн дундач утгыг олно.

- Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

2.3 Дулаан хангамжийн уурын системээр түгээсэн дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох

2.3.1 Дулааны цахилгаан станц, Дулааны станц болон бусад дулааны эх үүсвэрээс гарсан шугам бүр дээр уурын дулааны эрчим хүч тооцдог хэмжих хэрэгсэл тавих (цаашид уурын тоолуур гэх) ба тэдгээрийн дараа өөрийн дотоод хэрэгцээнд зориулж уур авч болохгүй.

2.3.2 Эх үүсвэрээс гарсан уурын шугам бүр дээр тавьсан хэмжих, тооцох хэрэгслээр дараахь үзүүлэлтийг тодорхойлно.

· Уураар түгээсэн дулаан эрчим хүч

· Түгээсэн уур, буцаж ирсэн конденсатын масс (эзэлхүүн) ба цаг, хоног, сарын дундач зарцуулалт

· Уур, конденсат, нэмэлт хүйтэн усны цаг, хоног, сарын дундач даралт, температур Уурыг тооцох, хянах хэмжих хэрэгслийг суурилуулах цэгийг хавсралт 3-2-д үзүүлэв.

2.3.3 Шугам бүр дээр дулааны тоолууртай үед:

Эх үүсвэрээс уураар түгээсэн нийт дулааны эрчим хүчийг гаралт бүр дээр тавигдсан хэмжих хэрэгслийн заалтын нийлбэрээс буцаж ирж байгаа оролт бүр дээрх конденсатын агуулж байгаа дулааны эрчим хүчийг хасаж тооцно.

2.3.4. Дулааны эрчим хүчний тоолуургүй буюу тоолуураар тооцох боломжгүй үед:

Эх үүсвэр дээрх уурын дулааны эрчим хүчийг гаралт бүр (хоёр хоолойт шугам)-ээр нь дараах томъёогоор тодорхойлно.

(4)

Үүнд: - Уураар түгээсэн дулааны эрчим хүч

, - Уур ба конденсат дамжуулах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Уур, конденсат, хүйтэн ус дамжуулах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн энтальпи
Уур, конденсат, хүйтэн усны тодорхой хугацаанд хэмжсэн даралт, температурын
үзүүлэлтийг үндэслэн дундач энтальпийг нь тодорхойлно.

ба - Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

ГУРАВ. ХЭРЭГЛЭГЧ ДЭЭР ДУЛААН ХАНГАМЖИЙН УСАН СИСТЕМЭЭР ДУЛААНЫ ЭРЧИМ ХҮЧИЙГ ХЭМЖИХ, ТООЦОХ

3.1. Хэрэгцээний халуун усны схем нь нээлттэй ба хаалттай системд тавигдсан хэмжих хэрэгсэл дараахь үзүүлэлтийг тодорхойлно.

3.1.1. Сүлжээнээс авсан ба сүлжээнд буцааж өгсөн дулааны эрчим хүч

3.1.2. Сүлжээнээс авсан ба сүлжээнд буцааж өгсөн дулаан зөөгчийн масс (эзэлхүүн), цаг, хоног, сар тутмын зарцуулалт

3.1.3. Өгөх ба буцах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн цаг, хоног, сар тутмын дундаж даралт, температур

3.1.4. Дулаан хангамжийн системд шууд бус /хамааралгүй/ схемээр холбогдсон хэрэглэгч дээр хоёрдогч халаалтын системийн алдагдлыг нөхөхөд хэрэглэсэн дулаан зөөгчийн зарцуулалтыг хэмжих

3.1.5. Хэрэгцээний халуун ус хангамжийн нээлттэй системд дээрх үзүүлэлтүүдээс гадна халуун усны хэрэгцээнд авсан усны зарцуулалт, түгээх, буцах шугам дахь дулаан зөөгчийн цаг тутмын дундач даралтыг хэмжинэ.

3.2. Хэрэгцээний халуун усны хаалттай системтэй 0.5 Гкал/цагаас дээш дулааны ачаалалтай хэрэглэгч болон хэрэгцээний халуун усны нээлттэй системтэй хэрэглэгчийн хувьд сүлжээнээс авах ба сүлжээнд өгөх шугам хоолой тус бүр дээр дулааны тоолуур суурилуулна. Хавсралт 3-3,4-д үзүүлэв.

3.3 Хэрэгцээний халуун усны хаалттай системтэй 0.5 Гкал/цагаас доош дулааны ачаалалтай хэрэглэгчийн хувьд сүлжээнд буцах шугам хоолой дээр дулааны тоолуур суурилуулна. Хавсралт 3-5,6-д үзүүлэв

3.4 Электрон тооцоолууртай дулааны тоолуурын санах ой, архивын заалтыг ашиглан цаг, хоног, сарын дундаж үзүүлэлтийг тодорхойлж болно.

3.5. Гэрээнд заасан хугацаанд хэрэглэгчийн хэрэглэсэн дулааны эрчим хүчийг тооцооны хэмжих хэрэгслийн заалтыг үндэслэн хийх ба дараах томъёогоор тодорхойлно.

3.5.1. Хэрэгцээний халуун усны нээлттэй системтэй хэрэглэгчийн хувьд:

(5)

Үүнд: - Хэрэглэгчийн хэрэглэсэн дулааны эрчим хүч

- Сүлжээнээс авах ба сүлжээнд өгөх шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Сүлжээнээс авах ба сүлжээнд өгөх шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн дулаан агууламж болон хүйтэн усны дулаан агууламж

- Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

3.5.2. Хэрэгцээний халуун усны хаалтай системтэй хэрэглэгчийн хувьд:

(6)

Үүнд: - Хэрэглэгчийн хэрэглэсэн дулааны эрчим хүч

- Сүлжээнээс авах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Сүлжээнээс авах ба сүлжээнд өгөх шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн дулаан агууламж

- Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

3.6. Хэрэглэгчийн тооцоо, хяналтын хэмжих хэрэгслийн заалтыг гэрээнд заасан дулааны горимын үзүүлэлтүүд хэр зэрэг биелэгдсэнийг дүгнэхэд ашиглаж болно.

ДӨРӨВ. ХЭРЭГЛЭГЧ ДЭЭР ДУЛААН ХАНГАМЖИЙН УУРЫН СИСТЕМЭЭР ДУЛААНЫ ЭРЧИМ ХҮЧИЙГ ХЭМЖИХ, ТООЦОХ

4.1. Эх үүсвэрийн шугам хоолой дээрх тооцооны хэмжих хэрэгслээр дараахь үзүүлэлтүүдийг тодорхойлно.

4.1.1. Хэмжих, тооцох хэрэгслийн ажилласан цаг

4.1.2. Уураар түгээсэн дулааны эрчим хүч

4.1.3. Уур ба буцаасан конденсатын масс, цаг, хоног, сарын дундаж зарцуулалт (эзэлхүүн)

4.1.4. Уурын цаг, хоног, сарын дундаж даралт, температур

4.1.5. Цаг, хоног, сарын дундаж үзүүлэлтийг хэмжүүрийн санах ой, бичилтээр хэвлэн гаргана. Дулаан хангамжийн уурын системд хэмжих хэрэгсэл суурилуулах цэгийг хавсралт 3-7-д үзүүлэв.

4.2. Гэрээнд заасан хугацаанд түгээсэн уурын дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийн заалтыг үндэслэн хийх ба дараахь томъёогоор тодорхойлно.

, (7)

Үүнд: - Уураар түгээсэн дулааны эрчим хүч

ба - Уур ба конденсат дамжуулах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн массын зарцуулалт

- Уур, конденсат дамжуулах шугам хоолой дахь дулаан зөөгчийн энтальпи

ба - Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хугацааны интервал

4.3. Хяналтын хэмжих хэрэгслийн заалтыг гэрээнд заасан дулааны горимын үзүүлэлтүүд хэр зэрэг биелэгдсэнийг дүгнэхэд ашиглаж болно.

ТАВ. Дулааны эрчим хүчний хэмжих, тооцох хэрэгсэлд тавигдах ерөнхий шаардлагууд

5.1 Дулааны эрчим хүчний тооцоонд энэ дүрмийн 1.4-т заасан хэмжих хэрэгслийг ашиглана.

5.2 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэл нь хэмжиж байгаа параметрийг өөрчлөх боломжгүй, гадны нөлөөллөөс хамгаалагдсан битүүмжлэл сайтай байна.

5.3 80мм-ээс бага диаметртэй шугам хоолойд нарийсгагч төхөөрөөмж ашиглан уураар түгээж байгаа дулааны эрчим хүчний тооцооны хэмжих хэрэгсэл суурилуулахыг хориглоно.

5.4 Электрон тооцоолууртай дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэл нь цаг, хоног, сарын дундаж дулааны энерги, дулаан зөөгчийн масс, температур, даралт зэрэг үзүүлэлтүүдийг 30-аас доошгүй хоног хадгалагдаг санах ойтой байна. Мөн тэжээл тасрах үед хэмжилтийг үргэлжлүүлэн хийх, санасан үзүүлэлтүүдийг хадгалах зэрэгт зориулагдсан байнга цэнэглэгдэж байдаг бэлтгэл тэжээлтэй байна.

5.5 Уур, усны дулааны иж бүрдэл тоолуур нь технологийн горимонд заагдсан зарцуулалт, даралт, температурын хүрээнд тухайн хэмжих хэрэгслийг шалгах аргын улсын стандартад заасан алдааны хязгаарт хэмжлийг гүйцэтгэдэг байна.

5.6 Уурын тоолуур нь тооцоолуур, зарцуулалт, даралт, температурын хувиргагчаас бүрдэнэ. Уураар түгээж буй эрчим хүчний тооцоонд эдгээр бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн хэмжил заавал оролцоно.

ЗУРГАА. Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулахад техникийн нөхцөл олгох, суурилуулах тухай

6.1 Хэмжилзүйн төв байгууллагаас "Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль"-ийн 10 дугаар зүйлд заасны дагуу хэмжих хэрэгслийн үйлдвэрлэл, суурилуулалт, засвар, худалдаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээд дулааны эрчим хүчний хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулна.

6.2 Шинээр дулаан хангамжийн системд холбох барилга байгууламжид олгодог техникийн нөхцөлд дулааны эрчим хүчний тооцооны болон хяналтын хэмжих хэрэгслийг энэхүү дүрмийн шаардлагын дагуу иж бүрнээр суурилуулахаар тусгаж өгнө.

6.3 Хэрэглэгч байгууллагын санаачилгаар дулааны эрчим хүчний тооцох, хэмжих хэрэгслийг хэрэглэгчийн зардлаар суурилуулж болох ба дулааны тоолуур суурилуулах техникийн нөхцөлийг хангагч байгууллагаас олгоно.

6.4 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах техникийн нөхцөлийг 1 дүгээр хавсралтад заасан маягтын дагуу хангагч байгууллагаас олгоно. Техникийн нөхцөлийг дараах тохиолдолд олгоно.

Үүнд:

6.4.1.Шинэ барилга байгууламжид

6.4.2.Суурилуулсан дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг солих тохиолдолд

6.4.3.Дулаан хэрэглэгчдэд дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэл шинээр суурилуулахад

6.4.4.Тухайн хэрэглэгчийн дулааны ачаалал нь дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийн хязгаар, мэдрэх чадварт нөлөөлөхөөр нэмэгдсэн буюу буурсан.

6.5 Хэрэглэгч нь барилга байгууламжийн байршил, дулааны шугам хоолойн зураг, талбай, эзэлхүүн, хамгийн их зарцуулалт, дулаан зөөгчийн төрөл, хэрэглээний зориулалт, дулаан авч эхлэх хугацаа зэргийг тусгасан хүсэлтийг хангагчид өгнө.

6.6 Хэрэглэгч хүсэлт гаргаснаас хойш 15 хоногийн дотор дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах техникийн нөхцөл олгох, эсэх талаар хангагч шийдвэр гаргаж өгнө.

6.7 Энэхүү дүрэмд заагдсан шаардлагуудыг хангасан тохиолдолд техникийн нөхцөл олгоно.

6.8 Техникийн нөхцлийг олгохдоо дүрэмд заагдсан зохих шаардлагуудыг баримтлан тухайн хэрэгслийг суурилуулах цэгийг тусган өгч, зургийг техникийн нөхцөлд хавсаргана.

ДОЛОО. Дулааны эрчим хүчний хяналтын хэмжих, тооцох хэрэгслийн ашиглалт.

7.1 Дулааны хяналтын хэмжих, тооцоо хэрэгслийг байнгын ашиглалтад хүлээн авахдаа хангагч, хэрэглэгч 6.1 дүгээр зүйлд заасан тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж байгууллагын мэргэжилтнийг газар дээр нь байлцуулан 2 дугаар хавсралтад заасан акт үйлдэж хүлээн авна. Ашиглалтад хүлээн авахдаа доорх бичиг баримтыг бүрдүүлнэ. Үүнд:

7.1.1.Дулаан хангамжийн зангилааны бүрэн схем

7.1.2.Улсын баталгаажуулалтын гэрчилгээ

7.1.3.Суурилуулалтын ажлыг хийсэн тухай акт

7.1.4.Хэмжих хэрэгслийг суурилуулахад баримтлах улсын стандарт

7.1.5.Хэмжих хэрэгслийн заавар

7.1.6.Техник ашиглалтын баримт бичиг

7.1.7.Угсралтын ажлын техникийн зураг, төсөл

7.2 Эх үүсвэр дээр суурилуулсан дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийн ашиглалтыг үйлдвэрлэгч бүрэн хариуцна.

7.3 Хэрэглэгч дээр суурилуулсан дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийн ашиглалтыг хангагч байгууллагын мэргэжлийн инженер, техникийн ажилтан хариуцах бөгөөд ашиглалттай холбогдон гарсан зардлыг хангагч хэрэглэгчийн хооронд байгуулсан гэрээгээр зохицуулна.

7.4 Хэрэглэгч байгууллага нь дулааны эрчим хүчний хэмжих, тооцох хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдлыг хариуцаж тогтоосон хугацаанд заалтуудыг авч тусгай журнал хөтөлж байх ба гэмтэл илэрсэн тохиолдолд хангагчид яаралтай мэдэгдэнэ.

7.5 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг хэмжилзүйн төв байгууллагаас тогтоосон хугацаанд баталгаажуулна. Хангагч, хэрэглэгчийн хүсэлтээр хяналтын хэмжилтийг хийж болно.

7.6 Дулааны эрчим хүчний хэмжих, тооцох хэрэгсэл нь ашиглалтын явцад гэмтэх, хяналтын хэмжилтээр буруу ажиллагаатай нь тогтоогдвол мэргэжлийн лабораторид шалгуулан засвар тохируулга хийх бөгөөд энэ хугацаанд хэрэглэсэн дулааны эрчим хүчний тооцоог хэрхэн хийх талаар энэ дүрэм болон "Дулааны эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээ"-гээр зохицуулж байна.

НАЙМ. Дулааны эрчим хүчээр хангагч байгууллагын үүрэг

8.1 Шинээр суурилуулсан болон өөрчлөн сольсон дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг 72 цагийн туршилт хийж, ашиглалтанд хүлээн авах тухай актыг үндэслэн төлбөр тооцоонд ашиглана.

8.2 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэлд хяналт тавих үүрэг бүхий хангагч байгууллагын мэргэжлийн ажилтан нь тухайн хэмжих, тооцох хэрэгслийн заалт, ашиглалтын байдалд графикийн дагуу хяналт хийж, тэмдэглэл хөтөлж, сарын эцсийн тооцоонд ашиглана.

ЕС. Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах ажлыг гүйцэтгэх байгууллагын үүрэг

9.1 Монгол улсын "Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль", "Эрчим хүчний тухай хууль" болон бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн үйл ажиллагаагаа явуулна.

9.2 Энэ дүрмийн 6.1 дүгээр зүйлд заасны дагуу тусгай зөвшөөрөл авсан байна.

9.3 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах байгууллага нь хангагчаас өгсөн техникийн нөхцөл, тухайн хэмжих, тооцох хэрэгслийг суурилуулах стандарт, техникийн баримт бичгийн шаардлагын дагуу суурилуулах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.

9.4 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийн нарийсгах төхөөрөмжийг суурилуулахдаа хангагч, хэрэглэгч байгууллагын мэргэжлийн хүмүүсийг газар дээр нь байлцуулан тэмдэглэл хөтөлж суурилуулна.

АРАВ. Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэлтэй холбогдон гарсан маргааныг шийдвэрлэх

10.1 Дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгсэлтэй холбогдон гарсан маргааныг хангагч, хэрэглэгчийн төлөөлөгчийг оролцуулан хэмжилзүйн төв байгууллагын

хэмжүүрийн улсын шалгагч болон хэмжилзүйн хяналтын улсын байцаагчийн дүгнэлтийг үндэслэн шийдвэрлэнэ.

10.2 Хэмжилзүйн зөрчил гаргасан иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, албан тушаалтанд хэмжилзүйн хяналтын улсын байцаагч "Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль" болон бусад хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

АРВАН НЭГ. Хяналт

11.1 Энэ дүрмийн биелэлтэд тавих хяналтыг Төв болон орон нутгийн мэргэжлийн хяналтын байгууллага болон хэмжилзүйн байгууллагууд тэдгээрийн хэмжилзүйн хяналтын улсын байцаагч, хэмжүүрийн улсын шалгагч нар хэрэгжүүлнэ.

-----oOo-----

Хоёрдугаар хавсралт

БАТЛАВ. Хангагч байгууллагын
ерөнхий инженер.....

БАТЛАВ. Хэрэглэгч байгууллагын
ерөнхий инженер.....

Үйлдвэрлэгч, хэрэглэгчид суурилуулсан дулааны эрчим хүчийг хэмжих, тооцох хэрэгслийг ашиглалтанд

хүлээн авах АКТ

200.. оны ... –р сарын ... –ны өдөр

Дулааны эрчим хүчээр хангагч байгууллагын нэр:

.....

Хаяг: .....

Дулааны эрчим хүч хэрэглэгч байгууллагын нэр:

..... Хаяг:

.....

Дулааны эрчим хүч хэмжих, тооцох хэрэгслийн иж бүрдэл нь улсын баталгаажуулалтанд хамрагдаж, хэмжих хэрэгслийн техникийн шаардлага хангасан эсэх

.....

200... оны ... –р сарын ... –наас 200... оны ...-р сарын ... хүртэл ашиглахыг зөвшөөрч битүүмжлэв.

Хэмжих хэрэгслийн төрөл, маяг	Хэмжих хэрэгслийн дугаар	Хэмжих хэрэгслийг ашиглалтанд хүлээн авах үеийн заалт	Хэмжих хэрэгслийг шалгаж битүүмжилсэн байдал
1	2	3	4

Хангагч байгууллагыг төлөөлж: .....

.....

(албан тушаал, овог нэр, утасны дугаар, гарын үсэг)

Хэрэглэгч байгууллагыг төлөөлж: .....

.....

(албан тушаал, овог нэр, утасны дугаар, гарын үсэг)

Суурилуулсан байгууллагыг төлөөлж: .....

.....

(албан тушаал, овог нэр, утасны дугаар, гарын үсэг)

БАТЛАВ. ЗАХИРАЛ

Нэгдүгээр хавсралт

Дулааны эрчим хүчийг тооцох хэмжих хэрэгслийг суурилуулахад олгох техникийн нөхцөл

Огноо

... хот

1. Хэрэглэгчийн нэр: .....
2. Байршил, төв ба салаа шугамын дугаар: .....
3. Дулаан зөөгчийн төрөл: .....
4. Шугам хоолойн диаметр: .....
5. Дулаан эрчим хүчний тоолуурын маяг: ..... нарийвчлал: .....
Зарцуулалтын хувиргагчийн маяг: ..... нарийвчлал: .....
Даралтын хувиргагчийн маяг: ..... нарийвчлал: .....
- Температурын хувиргагчийн маяг: ..... нарийвчлал: .....
6. Тухайн тоолуур, хэмжих хэрэгслийн ажиллах орчны нөхцөл:
Орчны температур: .....
Орчны чийгшил: .....
7. Тоолуурын зарцуулалтын хувиргагч ба нарийсгах төхөөрөмжийн өмнөх ба дараах шугам хоолойн шулуун хэсэг дэх байршлийн эсэргүүцлийн төрөл: .....

	Техникийн нөхцлийн өгөгдөл	Тэмдэглэгээ	Нэгж	Тоон утга
Дулаан хангамжийн ус, уурын системтэй хэрэглэгч				
1.	Тооцоот ачаалал		ГКал/ц, ГДж/ц т/ц, мЗ/ц	
2.	Зарцуулалтын хувиргагчийн өмнөх шугам хоолойн шулуун хэсгийн урт		м	
3.	Зарцуулалтын хувиргагчийн дараах шугам хоолойн шулуун хэсгийн урт		м	
Дулаан хангамжийн уурын системтэй хэрэглэгч /нарийсгах төхөөрөмж ашигласан нөхцөлд/				
1.	Хамгийн их массын зарцуулалт		кг/ц	
2.	Нарийсгах төхөөрөмжийн өмнөх уурын абсолют даралт		МПа	
3.	Нарийсгах төхөөрөмжийн өмнөх уурын абсолют температур		°С	
4.	Дамжуулах шугам хоолойн			

	хэмжсэн дотоод диаметр		мм	
5.	Нарийсгах төхөөрөмжийн даралтын уналтын хэмжлийн дээд хязгаар			

Техникийн нөхцөл олгосон хангагч байгууллагын нэр:

Хянасан: Ерөнхий инженер

Техникийн нөхцөл олгосон : комиссын гишүүд